

موسیقی

در گفتگو با ایرابل لیماری

دیوید سانچز

پورتوریکو دارای سنت موسیقایی قدرتمندی است که پیشینه آن به اوائل دوران استعماری بازمی‌گردد. در آغاز قرن بیستم، این جزیره چنان مجموعه‌ای از نوازندگان پرقریحه داشت که جیمز ریز یورپ، هنرمند پیشتاز موسیقی جاز و رهبر گروه افرو- امریکن، نوازندگان بخش سازهای بادی خود را در جاهای مختلف، از جمله در سان خوان، پایتخت کشور از میان آنها انتخاب می‌کرد.

تا اواخر دهه ۱۹۶۰ موسیقی پورتوریکو در خارج از این جزیره نسبتاً ناشناخته بود، اما از آن پس نسل تازه‌ای از نوازندگان سربر آوردند. دیوید سانچز، ساکسیفون نواز جوان و یکی از تواناترین آهنگسازان و نوازندگان موسیقی جاز امروز، ستاره‌ای است در این کپکشان که جوانی هیدالگوی طبال و جان بینتیز باس نواز را هم که سانچز غالباً با او برنامه اجرا می‌کند، در خود جای داده است.

■ تأثیر موسیقی سیاهان بر موسیقی پورتوریکو -

هم موسیقی سنتی آن و هم موسیقی رقصش مثلاً در سالسا - خیلی زیاد است. این تأثیر در شیوه نوازندگی شما و آهنگهایتان آشکار است. بلوزهای بامبا در آخرین اثر ضبط شده شما، به نام *Sketches of Dreams*، بلوزها را با بامبا به هم آمیخته و در پورتوریکو نوعی موسیقی الهام یافته از آشناتی - و بانو، به وجود آورده است.

د. س.: ۹۰ درصد موسیقی پورتوریکو ریشه در موسیقی سیاهان دارد. البته منظورم موسیقی بامباست، اما موسیقی دورگه‌تر *Plena* که توسط چند دایره زنگی نواخته می‌شود و پس از جنگ اول جهانی پدیدار شد، و موسیقی *danza* از موسیقی رقصهای کهن مثل مینوئه مایه گرفته است، و هنگامی که در قرن هجدهم به منطقه کارائیب راه یافت، ضرب‌گردانی (*Syncopation*) آفریقایی را بر آن افزود. این ریشه‌های سیاه تأثیر غالب دارد. هر

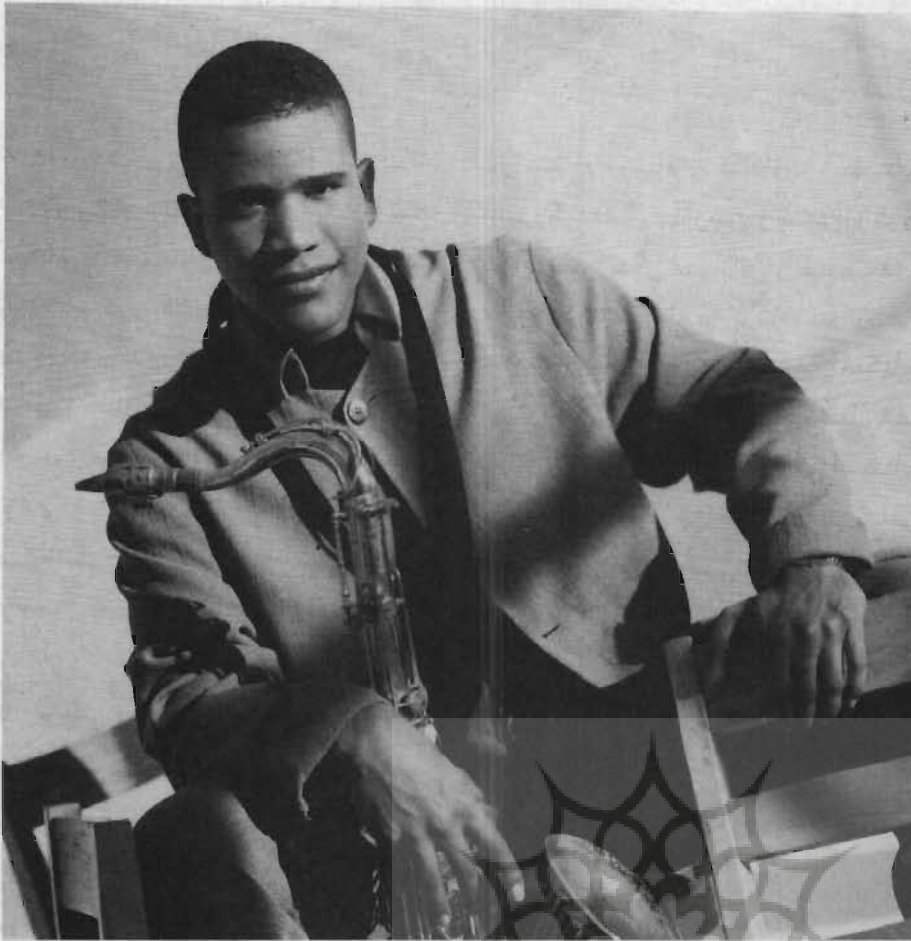
پرتغالی و مجموعه متنوع اسباب و اثاثیه مستعمره‌نشینان، توپ و مسلسلها و حیوانات گاه‌آجین، تعدادی ظروف آشپزخانه و اسلحه‌هایی است که سرخپوستان چاروا آنها را به کار می‌بردند. استعمارگران این شکارچیان و غذا گردآوران سابق منطقه را یا قتل‌عام کردند یا پراکندند.

کاخ فرماندار

کلیسای بسیار مقدس ساکرامنت (ایگلیزیا ماتریس دل سانتیسیمو ساکرامنتو) کهنترین کلیسای اوروگوئه است. از زمان بنیانگذاری این کلیسا در اواخر قرن هفدهم بخشهایی از این کلیسا چندین بار ویران شده است. عظیمترین خسارت در سال ۱۸۲۳ بر آن وارد آمد که مخزن کلیسا که از آن همچون انبار مهمات استفاده می‌شد منفجر شد. از آن پس، گرچه عملیات بازسازی نیز انجام شده است، اما بنا دیگر یکدستی سبک معماری اصیل خود را از دست داده است. با این حال، شبستان کلیسا آثار هنری ستایش‌انگیزی را دربرگرفته است. از جمله این آثار تکه‌ای از محراب مربوط به قرن شانزدهم، نقاشی خانواده مقدس و مجسمه فرانسویس قدیس (سان فرانسویس آسیزی)، ساخته شده از چوب کائوبای پاراگوئه‌ای، متعلق به قرن هفدهم است. تنها اجزای کلیسای اصلی که باقی‌مانده است ستونهای آن است که تاریخ آن به ۱۶۹۵ بازمی‌گردد.

باستان‌شناسان به این نتیجه رسیدند که محل کاخ واسکونسلوس فرماندار پرتغالی میان همین کلیسا و پلاتزا مایور بوده است. از خود ساختمان چیزی باقی نمانده است، اما با کنار هم چیدن و مرتب کردن نقشه‌های زمینی متعلق به دوران استعماری می‌توان دیوارهای بیرونی آن را مشخص کرد و طرح یکدیگر دیوارها و حداثها را بر سطح زمینی به مساحت ۱۰۰۰ مترمرب مشخص کرد.

با وجود پژوهش و حفاریهای بسیار هنوز هم رازهای گذشته پراشوب شهر کهن کولونیا دل ساکرامنتو به هیچ روی به تمامی آشکار نشده و هنوز بسیاری چیزها مانده که باستان‌شناسان باید آن را کشف کنند. ■

چند ما ضرباهنگهای خود را، که نشان خاص موسیقی ماست، داریم، بر موسیقی کوبایی هم اثر گذاشته‌ایم. متأسفانه، موسیقی سیاه پورتوریکو اغلب در سایه موسیقی سیاهان امریکا قرار می‌گیرد و هنوز هم چنانکه سزاواراست، به صورت گسترده اجرا نمی‌شود.

■ شما در خانواده اهل موسیقی بار آمده‌اید؟

د. س.: من در گوانابو، نزدیک سان خوان، در محیطی سرشار از موسیقی، بزرگ شدم. در موطنم، به موسیقی هنرمندان محلی مثل رافائل کوتیخو طبال، اسماعیل ریویرا خواننده و الاگران کومبو، که گروه مشهوری بودند و همه از پیش‌تازان موسیقی سالسای پورتوریکو بودند، گوش می‌دادم. پدرم به آواز تونا لانگرا و نوازندگان کوبایی مثل ارکستا ارگون و وینسنتیکو والادس خواننده علاقه داشت. خواهرم، که ادبیات تحصیل می‌کرد، مرا با

صفحات موسیقی برزیلی و هائیتی و nueva trova، که آوازهای سیاسی اهل مبارزه مردم امریکای لاتین در دهه ۱۹۶۰ بود آشنا ساخت. کارم را با نواختن مجموعه طبلها و کونگای برادرم آغاز کردم. علاقه خاصی به طبالهای کوبایی مثل مونگو سانتاماریا، پوتاتو والارس، لوس پاپینز و ال نینو، و گروههای جازی مثل ایراکر، داشتم. به خصوص قطعه *Misa Negra*، ساخته چوچو والادس، پیانونواز گروه را هنوز به یاد دارم.

■ چطور شد که از موسیقی امریکای لاتین به موسیقی جاز گرایش پیدا کردید؟

د. س.: باز هم خواهرم بود که به من یاد داد چگونه با صفحه‌هایی مثل *Basic Miles*، اثر مایلز دیویس و *Lady in Satin*، اثر بیلی هالییدی، موسیقی جاز را بفهمم. وقتی دوازده سالم بود به ساکسیفون تنور گرایش پیدا کردم. ابتدا تکنیکهای کلاسیک را فرا گرفتم و بعد به هنرستان آزاد

موسیقی جاز لاتینی است. در زمانی که جاز غالباً به نوع خاصی از کلاسیک‌گرایی گرایش دارد، جاز لاتینی توانسته است شکل‌های تازه‌ای بیافریند. محبوبیت این موسیقی رو به افزایش است و ما موسیقیدانهای جاز امریکای لاتین کاملاً رو به پیشرفتیم.

■ چنین می‌نماید که هم‌اکنون در امریکای لاتین و منطقه کارائیب دو گرایش موسیقایی وجود دارد: یکی بازگشت به اصل و دیگری به هم آمیختن انواع مختلف موسیقایی.

د. س.: فرهنگ کلی امریکای لاتین و بویژه پورتوریکو، یک فرهنگ چندگانه است، و از ابتدای تاریخش هم چنین بوده است. منبع الهام ما هم این است. همین شخصیت ما را شکل می‌دهد. اگر مردم می‌توانستند پی به ببرند که رهاورد این همزیستی با گروههای قومی دیگر است، این همه کشاکش وجود نمی‌داشت!

■ آلبرتو سوکارناس فلوت‌نواز کوبایی، وقتی در

موسیقی در سان خوان رفتم، جایی که بعضی از بهترین نوازندگان در آنجا درس خوانده بودند. پس از آن به تجزیه و تحلیل سبک ساکسیفون‌نوازان بزرگ مثل بن و بن وبستر، جان کالترین، دکتر گوردون و سانی رولینز، که علاقه خاصی به او داشتم، پرداختم.

■ شما گرچه به عنوان یک موسیقیدان جاز شهرت دارید، ولی دلبستگی خود را به ضرباهنگهای امریکای لاتین از دست نداده‌اید.

د. س.: بله، من دوست دارم آنچه را که به «جاز لاتین» مثل دیزی گیلسپای (Dizzy Gillespie)، چارلی پارکر، ماریو بائوزا و چانو پوتزو (Chano Pozo) به امریکای لاتین آمد و همین پوتزو بود که دریافت موسیقی جاز و افریقایی - لاتینی از یک سرچشمه آب خورده‌اند و می‌توانند به خوبی با هم بیامیزند. بعضی ناقدان گهگاه می‌پرسند که موسیقی جاز پایدار می‌ماند. من معتقدم که آینده موسیقی جاز در

نویسندگان

ناتاشا باتیچ (N. Batic)، فارغ‌التحصیل آکادمی دیپلوماسی وین، روزنامه‌نگاری تجربی است که در روابط بین‌الملل تخصص دارد.

سعیده رحمان، اهل بنگلادش، مسئول هماهنگی فعالیتهای یونسکو در زمینه خرید و وام‌دهی، بویژه همکاری با بانک گرامین است.

ژوزه گارسون (José Garson)، اهل فرانسه، مشاور فنی ارشد در امور خرده وام‌دهی، در صندوق توسعه سرمایه سازمان ملل (UNCDF) در UNDP (نیویورک) است. او همچنین در کالج اروپا در بروژ (بلژیک) تدریس می‌کند.

ماریا اوترو (M. Otero)، اهل ایالات متحد، معاون اجرایی آکسیون بین‌الملل است. در زمینه مشاغل خرد و مسائل مربوط به آن، مقالات و مطالعات متعددی دارد و در تألیف کتاب زیر همکاری داشته است.

The New World of Microenterprise Finance
(Kumarian Press, 1994).

رابرت پک کریستن (R. Peck Christen)، اقتصاددان آمریکایی، مدیر برنامه آموزش خرده وام‌دهی در مؤسسه اقتصادی ایالات متحد است. وی چندین اثر منتشر شده دارد. از جمله:

Financial Management of Microcredit Programs: a Guidebook for NGOs (Cambridge, MA, ACCION International, 1990).

محمد یونس، اهل بنگلادش، مؤسس بانک گرامین در ۱۹۸۳ و مدیرعامل آن. وی فیلاً استاد اقتصاد دانشگاه چنناگونگ (بنگلادش) بود و مقالات متعددی در زمینه فقر زدایی و توسعه نوشته است. در ۱۹۹۶ به دریافت جایزه بین‌المللی سیمون بولیوار یونسکو نایل شد.

مارگریت س. رایبسن (M. S. Robinson)، اهل ایالات متحد، مردم‌شناس اجتماعی و استاد مؤسسه توسعه بین‌المللی هاروارد (HIID) است. در زمینه توسعه اقتصادی چندین کتاب و مقاله نوشته است و کتاب زیر را به زودی منتشر خواهد کرد:

The Microfinance Revolution: Sustainable Finance for the Poor

کیمانتی موتوا (Kimanthi Mutua)، اهل کنیا، مدیرعامل برنامه اقدام روستایی کیناسا، در زمینه خرده وام‌دهی مقالات متعددی نوشته است.

روپرت اسکافیلد (Rupert Scofield)، اقتصاددان آمریکایی، مدیر اجرایی بنیاد امداد جامعه بین‌المللی (FINCA) و یکی از بنیانگذاران آن در سال ۱۹۸۴.

ماریا نوواک، اقتصاددان فرانسوی، بنیانگذار و رئیس انجمن حق ابتکار اقتصادی (ADIE). او در اروپای شرقی از طرف بانک جهانی چندین برنامه فقر زدایی دایر کرده است. آثار منتشر شده او از جمله عبارت‌اند از:

La Banquière de l'espoir (Albin Michel, Paris, 1994).

ادوار بلی (Edouard Bailby)، روزنامه‌نگار فرانسوی، که سابقاً گزارشگر هفته‌نامه اکسپرس و مسئول مطبوعاتی اداره اطلاعات عمومی یونسکو بود. کتابهای راهنمای کوبا و مجارستان، از انتشارات آرتور (پاریس) از جمله تألیفات اوست.

فرانس بکت (F. Bequette)، روزنامه‌نگار فرانسوی - آمریکایی متخصص محیط‌زیست.

ایزابیل لیماری (I. Leymarie)، موسیقی‌شناس فرانسوی - آمریکایی و مؤلف کتابهای زیر:
Du Tango au reggae, Musique noires d'Amérique latine et des Caraïbes (Flammarion, Paris, 1996)
Musiques Caraïbes (Actes Sud, Arles, 1996).

خواستهام فضاهای متفاوت شهرهای بزرگی مثل پاریس و نیویورک را بازآفرینیم. زندگی خیابانی و صحنه‌های هر روزی منبع الهام من بودند، غیر از *Four in one* اثر تلونیوس مونک، همه آهنگهای من توسط گروه خودم به من پیشنهاد شده است. گاهی شیوه نوازندگی اعضای گروهم الهام‌بخش من می‌شوند، و گاهی بی‌درنگ پس از اجرا می‌نشینم و آنچه را حس کرده‌ام نت‌نویسی می‌کنم. ■

۱۹۲۹ به هارلم رفت، دریافت که نوازندگان آمریکایی باورش‌ان نمی‌شد که آدمی با لهجه اسپانیایی بتواند موسیقی آنها را به خوبی خودشان بنوازد. آیا هنوز هم پذیرش کامل نوازندگان پورتوریکویی در دنیای جاز آمریکایی مشکل است؟ د. س.: گاهی تنشهایی هست، اما لذت آفرینش موسیقی معمولاً بر اختلافهای نژادی، زبانی یا فرهنگی چیره می‌شود. همچنانکه در هر هنری، آنچه پیش و بیش از همه اهمیت دارد صفای دل است.

■ موسیقی خود را چگونه می‌سازید؟

د. س.: معمولاً ابتدا ضرب و ملودی را در نظر می‌گیرم. از دید من این دو عامل بیشترین اهمیت را دارند. به جای ساختار، من مضمونها و ملودیه‌ها را می‌آفرینم که شکل را هم در پی خود می‌آورند. در آخرین کارم به نام *Street Scenes*،

دیسک‌شناسی

THE DEPARTURE
COLUMBIA 476507 2

SKETCHES OF DREAMS
COLUMBIA 67021

STREET SCENES
COLUMBIA 485137 2

خوانندگان گرامی

از هنگامی که مرکز انتشارات و فروشگاه یونسکو در خیابان طالقانی گشایش یافت بسیاری از خوانندگان و علاقه‌مندان به مجله پیام یونسکو، طبیعت و منابع و به طور کلی فعالیتهای یونسکو با حضور در آنجا ما را مورد لطف و تشویق خود قرار دادند. اکنون که به علی ناگزیر به انتقال به محل دیگر شدید بسیار جای دریغ خواهد بود که آن ارتباطهای دوستانه از دست برود. امیدواریم که به زودی محل مناسبی در اختیار انتشارات یونسکو قرار گیرد. تا آن هنگام می‌توانید موقتاً از راههای زیر با ما تماس داشته باشید:

نشانی: تهران، خیابان انقلاب، چهارراه فلسطین، شماره ۱۱۸۸.

کدپستی ۱۳۱۵۸، تلفن دفتر نشریه پیام: ۶۴۱۲۱۸۲

تلفن امور مشترکین: ۶۴۶۲۲۰۹، ۶۴۶۲۲۲۳ داخلی ۲۸۴